

Obraćanje predstavnika, Petritscha Stalnom vijeću OSCE-a

Visokog Wolfganga

(Prije objavljivanja, molimo provjeriti da li se radi o finalnoj verziji)

Ovo će biti moje posljednje obraćanje vama u funkciji visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu. Dana 27. maja dužnost predajem mom nasljedniku i prijatelju, lordu Paddyju Ashdownu. Uvjeren sam da će se Paddy pokazati kao odličan izbor za realizaciju ovoga teškoga zadatka.

U toku nekoliko posljednjih sedmica sagledao sam ove tri godine koje sam proveo u Bosni i Hercegovini. Sjetio sam se svih izazova, kriza i raskršća do kojih sam došao u trenutku kad sam tek stigao i pokušao sam ih uporediti sa situacijom u kojoj se nalazimo sada.

Ja zaista vjerujem da je Bosna i Hercegovina u tom vremenu postigla ogromne pomake, što najavljuje početak, a ne kraj, pozitivnih promjena. Ja isto tako vjerujem, dame i gospodo, da put koji je prešla Bosna i Hercegovina svima nama nudi ozbiljne lekcije u vrijeme kada je opasnost “propalih država” prepoznata u međunarodnoj politici.

Kao što i sami znate, ratu u stvari nikada nije “kraj” nakon što se sve strane iscrpe za pregovaračkim stolom i ubijanje – uglavnom – prestane. Tek u poslijeratnom periodu društvo počinje liječiti svoje rane. Ukazuje se krucijalna prilika gdje se stvari mogu dovesti na pravu trasu i omogućiti oporavak zemlje. Istovremeno, moramo biti osjetljivi u našem djelovanju. Budući da međunarodna zajednica postaje sve više

i više angažirana u područjima koja izlaze iz rata, bilo bi isuviše lako da se međunarodni angažman izrodi u nešto čega se mnogi pribojavaju – novi imeprijalizam.

Da bismo procijenili da li je bilo ispravno ili nije intervenirati u Bosni i Hercegovini na način na koji smo intervenirali, moramo se vratiti u 1993. godinu. Te godine je Imperijalni ratni muzej iz Londona uputio slikara Petera Howsona u Bosnu i Hercegovinu kao “zvaničnog ratnog umjetnika”, s namjerom da zabilježi aktivnosti britanskih vojnika koji su učestvovali u mirovnoj misiji UN-a, osuđenoj na propast. Njegovi radovi su uhvatili podmukli i neupadljivi užas rata. Na jednoj slici prikazani su mirovnjaci UN-a u oklopnom vozilu koje je skoro izvan vidika parkirano iza jedne kuće. U daljini se vide susjedna sela u plamenu. Figura čovjeka poput duha bježi u pozadini. Njen naslov je jednostavan, “posmatrači”. Ova slika šokantnom jezgrovitošću sažima neadekvatnost primarnog odgovora međunarodne zajednice na rat u Bosni i Hercegovini.

Plaši me da je ova zastrašujuća inertnost, njen užasavajući kvalitet, sada zaboravljen. Razlozi za intervenciju, komplicirane, dosadne, birokratske sitnice angažmana – odijela umjesto fotogeničnijih tenkova, da tako kažem – sada su postali važniji.

Kada sam stigao u Sarajevo u ljeto 1999. godine da preuzmem dužnost imao sam dojam da su zbivanja pomalo zamrznuta. Slobodan Milošević je bio okrvavljen ali ne i pokoren nakon pada koji je doživio na Kosovu. On je i dalje ubrizgavao nacionalistički otrov u pretežno srpski entitet u Bosni i Hercegovini. Isti takav otrov, iako sa drugačijom etiketom, doticao je iz Hrvatske od Franje Tuđmana. Implementacija Aneksa 7 Daytonskog sporazuma – povratak stotina hiljada izbjeglica i raseljenih osoba svojim domovima, od vitalnog značaja za otklanjanja posljedica etničkog čišćenja – činila se nemogućim. Nacionalističke stranke, koje su preživljavale na kisiku etničkog straha, njihove korumpirane elite koje su

ubirale svu korist, značile su jadnu prognozu za Bosnu i Hercegovinu koja je objavila svoju nezavisnost u mračnim danima 1992. godine. Škola mišljenja prema kojoj Bosna i Hercegovina pati od "sindroma vjekovne mržnje" sve je do nedavno preporučivala prekrajanje granica u nadi nalaženja jeftinog, brzog izlaza.

Moji prethodnici na funkciji visokog predstavnika, Carl Bildt i Carlos Westendorp, suočili su se sa ekstremno teškim i hitnim pritiskom poslijeratnog perioda, ali uspjeli su da utemelje institucije koje je predviđao Daytonski mirovni sporazum. Mnoge od pozitivnih promjena do kojih je došlo nakon moga dolaska došle su izvana kao i iz same Bosne i Hercegovine, kao što je nestanak "Twin Peaks-a" balkanskog nacionalizma: Tuđman je umro a Milošević danas živi u zatvorskoj ćeliji u blizini Haga. Danonoćno prisustvo međunarodnih vojnika u okviru SFOR-a i civilno osoblje koje radi na provedbi Daytonu također su u kombinaciji doprinijeli prevazilaženju politike straha koju su perpetuirali nacionalisti.

Po mome dolasku, četiri godine nakon potpisivanja Daytonu, međunarodna zajednica je tražila jasnu i kreativnu strategiju usmjerenu na postizanje krajnjeg cilja – samoodržive BiH u ne tako dalekoj budućnosti. Moj odgovor je bio u dva ključna područja. Prvo, bilo je jasno da moramo restrukturirati naš angažman i utvrditi i energično raditi na jednom broju ključnih zadataka – stubova buduće samoodržive Bosne. Ja sam predložio tri prioriteta:

- ubrzan povratak izbjeglica u cilju otklanjanja užasa rata i reintegracije duboko podijeljene zemlje;
- čvršći pristup u izgradnji institucija, kako bi se Bosna i Hercegovina pretvorila u funkcionalnu državu koja će moći da se integrira u Evropu;
- i ekonomska reforma kao pokretač svega ovoga.

Drugo, morali smo početi tako što smo vratili zemlju njenim

izabranim predstavnicima i građanima. Pedeset godina komunizma koji je nametan iz Beograda, rat sa dubokim traumama i Daytonski mirovni sporazum – i to zbunjujući sporazum jer nije dao ni pobjednika ni gubitnika – rezultiralo je rezignacijom i osjećajem: neka to sve sredi međunarodna zajednica.

Ovo se moralo promijeniti u ono što sam ja nazvao “ownership” – lokalna odgovornost. Bosanci i Hercegovci, kako najviši dužnosnici tako i obični ljudi morali su prihvatiti činjenicu da je Bosna i Hercegovina njihova zemlja – te prema tome u konačnici i njihov problem. Mi smo bili tu da pomognemo, ali ne da radimo sve zauvijek.

Prvi period moga mandata mogao bi se nazvati “visoko intervenistički”. Koristio sam ovlasti da smjenjujem one dužnosnike koji su radili protiv provedbe Daytonu. Krajem 1999. godine smjenio sam više dužnosnika – 22 koji su kočili povratak – nego što je moj prethodnik za vrijeme cijeloga svoga mandata u Bosni i Hercegovini. Uputio sam jasnu poruku staroj gardi nacionalista da Daytonski sporazum nije samo puki komad papira za smirivanje zapadnjačke savjesti nego živi dokument kojim je zacrtan put jedne demokratske, tolerantne i multietničke države u Evropu.

Postoji način za mjerenje uspjeha mirovnih napora – brojanjem povrataka izbjeglica. Do 1999. godine stopa povratka je bila takva da bi trebalo desetine godina za provođenje Aneksa 7. Republika Srpska je posebno branila svoju monoetničku strukturu omogućivši povratak za svega 10 000 Bošnjaka i Hrvata i zastrašivajući čak i ovo malo povratnika čestim nasiljem.

Pored smjena dužnosnika počeo sam s nametanjem novih zakona čime su se otklanjale pravne praznine u imovinskim zakonima u Bosni i Hercegovini; praznine koje su sprečavale ljude da povrate svoje prijeratne domove; praznine koje su direktno išle na ruku kreatorima etničkog čišćenja. Moj ured, u

tijesnoj saradnji sa kolegama iz Misije OSCE-a u BiH, ali i iz UNMIBH-a, UNHCR-a i CRPC-a, tj. Komisije za imovinske zahtjeve raseljenih osoba i izbjeglica, preinačili su pitanje imovine sa političkog na pravno. I što je od krucijalnog značaja, širom zemlje postojala je koordinacija na terenu.

Rezultat: manjinski povratak – tj. povratak izbjeglica ili raseljenih osoba u područja gdje su brojčano manjina – dostigao je broj od 67 000 u 2000. godini, da bi se u 2001. godini taj broj povećao za još 36 %, odnosno 92 000. Ako se trenutna stopa povratka izbjeglica nastavi, Aneks 7 mogao bi se u potpunosti provesti za četiri godine. Ono što se 1999. godine činilo nemogućim sada postaje realnost.

Prošle sedmice general John Sylvester, komandant SFOR-a, Werner Blatter, šef misije UNHCR-a i ja povelili smo ambasadore akreditirane u BiH na helikopterski obilazak mjesta na kojima se odvija povratak širom zemlje. Bio sam duboko dirnut vidjevši te hrabre povratnike kako obnavljaju svoj život u mjestu Hajdarevići blizu Zvornika, odakle je kompletno stanovništvo protjerano za vrijeme rata, kao i u mnogim drugim područjima gdje je povratak izgledao neostvariv samo nekoliko godina unazad.

Međutim, ono što me veoma zabrinjava jeste nedostatak pomoći koja se osigurava povratnicima za obnovu kuća. Domaći organi pružaju izvjesnu pomoć, ali ona je daleko ispod potrebnog. Međunarodna pomoć se drastično smanjila. Dame i gospodo, pozivam vas da lobirate kod svojih vlada da pružaju podršku procesu povratka. Ne možemo dozvoliti da povratak, sada kada je politički moguć i kada se zaista realizira, propadne zbog nedovoljne pomoći.

Također od vas tražim da pružite podršku našim naporima na postizanju dugoročne održivosti povratka. Sada se više ne radi o sigurnosti. Sada se radi o radnim mjestima, dostupnosti socijalnih usluga, kao što je zdravstvena zaštita i penzije, političkoj zastupljenosti na lokalnom nivou i

obrazovnom sistemu koji će uzeti u obzir potrebe djece povratnika. Kako vam je zasigurno poznato, u Bosni i Hercegovini postoje tri odvojena obrazovna sistema, koje smo mi počeli reformirati. Imajući u vidu visok broj manjinskih povrataka, moramo djelovati brzo.

Pitanje zapošljavanja povratnika biće rješeno kada se poboljša ekonomska situacija. I u reformi ekonomije međunarodna zajednica je usvojila koordiniran pristup. Ovaj model je bio "funkcionalna integracija" ekonomske zajednice poslijeratne Evrope, koji je uvezao dojučerašnje neprijatelje u partnerstvo. Bosna i Hercegovina se nalazi pred strmim usponom ali svi sastojci za ekonomski oporavak su tu: stabilna, jedinstvena valuta vezana za euro; proces privatizacije koji je već dobro u toku; moderni zakoni u oblasti bankarstva koji su bacili u zapećak korumpirani monopol iz komunističke ere na finansijske usluge, kojima su se finansirale nacionalističke stranke; neovisni regulatori u ključnim oblastima, kao što su telekomunikacije i električna energija; zakoni o standardizaciji tako da Bosna i Hercegovina može izvoziti robe na bogata tržišta Evropske unije, koja je robu iz Bosne i Hercegovine oslobodila carinskih i poreskih obaveza.

Današnja Bosna i Hercegovina jasno izgleda kao prava država. Državna vlada, tkz. Vijeće ministara, razvila se od tri na šest ministarstava. Ja sam nametnuo zakon i uspostavio Državnu graničnu službu, koju građani cijene zbog toga što zaustavlja krijumčarenu robu i nezakonite imigrante. Ja sam osnovao sud na nivou države. Ali veći dio ovih uzbudljivih postignuća u izgradnji državnih institucija spada u zasluge koaliciji "Alijansa za promjene", koja je nakon izbora 2000. godine zamijenila nacionalističke stranke na vlasti na državnom nivou i u Federaciji. U Republici Srpskoj, SDS koji je osnovao Radovan Karadžić bio je još jak, ali ova stranka se složila da mjesto premijera ustupi reformskom ekonomisti Mladenu Ivaniću.

Alijansa je sebi zacrtala u plan ozbiljne ekonomske reforme. Ona se aktivno pridružila globalnoj borbi protiv terorizma nakon 11. septembra, dokazavši tako da Bosna i Hercegovina nije voljna prikrivati potencijalne teroriste. Ministar vanjskih poslova i premijer u toku osam mjeseci, Zlatko Lagumdžija, tokom svojih čestih posjeta inostranstvu, predstavljao je novu BiH – državu koja je željela da bude priznata kao odgovoran i neovisan akter, a ne “propala država”.

Ja sam sa liderima Alijanse izgradio drugačiji odnos – odnos zasnovan na partnerstvu i uzajamnom poštovanju kao prijelaznoj fazi na putu ka punoj odgovornosti. Ova novonađena odgovornost kod političara u BiH se također može mjeriti. U periodu od mog dolaska 1999. godine do osnivanja funkcionalne državne vlade u martu 2001. godine, ja sam donio 146 odluka kojima sam mijenjao i dopunjavao stare, odnosno nametao nove zakone i smijenio sam 56 opstruktivnih dužnosnika sa njihovih položaja. Od tog vremena do danas, donio sam samo 59 odluka i smijenio svega sedam dužnosnika.

Moja posljednja velika intervencija, možda najveća intervencija koju sam napravio – svakako je bila najteža – bila je smjena Ante Jelavića sa funkcije hrvatskog člana Predsjedništva BiH zajedno sa smjenama još trojice dužnosnika HDZ-a koji su mu pružali podršku u proglašavanju “Hrvatske samouprave” u BiH. Nekoliko sedmica poslije, nametnuo sam “privremenu upravu” u Hercegovačkoj banci gdje su se odvijale sumnjive tranzakcije. Kako se dokazalo tokom istrage, banka je trebalo da bude finansijska okosnica “Hrvatske samouprave”.

Mnogi su rekli, a i ja se slažem, da je nezakonito i neustavno proglašenje “Hrvatske samouprave” predstavljalo najveću prijetnju Daytonskom procesu. Hiljade hrvatskih vojnika je napustilo oružane snage Federacije. Jedan dio policijskih snaga se također pobunio. Preduzeća sa sjedištem u Hercegovini htjela su prestati plaćati poreze i carine. Da se uspostava “Hrvatske samouprave” nije spriječila Dayton bi bio

poražen.

Međutim, zahvaljujući našoj odlučnoj reakciji, gosp. Jelavić je morao javno priznati propast ovoga projekta i sabora HDZ-a iz prošlog oktobra. On i ostali smijenjeni dužnosnici su prošloga petka odustali od stranačkih dužnosti kako bi se omogućila registracija HDZ-a za naredne izbore. Nadam se da će iz ovoga procesa izaći nova i umjerena stranka, koja će ponovo zastupati interese svojih birača u zakonitim institucijama ove zemlje.

Zbog ovlasti koje su mu dodijeljene, visoki predstavnik se čini skoro kao dobronamjerni diktator. Ovo je, vjerovao sam od samog početka moga mandata, bilo neophodno u kratkoročnom periodu kako bi se iskorijenio uvriježeni otpor i stvorio okvir u kojem će demokracija funkcionirati. Ali, znao sam da bi to u dugoročnom periodu djelovalo protiv cijeloga smisla međunarodnog angažmana u Bosni i Hercegovini, naime, uspravljanja ove zemlje na sopstvene noge. Unutar i van moga ureda konstantno se prebacivala debata između onih koji su zauzimali maksimalistički pristup – nametnuti sve i tako završiti stvar – i onih koji su se bojali da će energična akcija uništiti civilno društvo u ionako slaboj državi. U svakodnevnom poslu morao sam ići objema stazama. Vjerujem da su energične intervencije tokom prvog dijela moga mandata bile neophodne u cilju pružanja pomoći snagama koje su usmjerene naprijed da izrone na površinu.

Ali jedan zakon koji je uvijek imao specijalan tretman i kome se poklanjala posebna pažnja jeste Izborni zakon Bosne i Hercegovine. Robert Barry i Bob Beecroft – dva vrijedna ambasadora koji su predvodili misiju OSCE-a u BiH u toku moga mandata i koji su moji osobni prijatelji – složili su se sa mnom da se ovaj zakon ne bi trebao nametati. Njegovo donošenje ili nedonošenje bilo bi instrument za mjerenje sposobnosti stranaka u BiH da nađu kompromis.

Vrijedilo je čekati. Vlada Alijanse za promjene donijela je

Izborni zakon u avgustu prošle godine, što je utrlo put za prijem Bosne i Hercegovine u Vijeće Evrope krajem prošlog mjeseca, što je još jedan od pokazatelja sve jače državnosti i višeg nivoa demokratizacije BiH. Organi BiH sada sami organiziraju izbore koji su zakazani za 5. oktobar, prvi put nakon šest izbora koje je organizirao i nadgledao OSCE.

OSCE je bila jedna od prvih organizacija koja je uvidjela važnost koordiniranog pristupa u Bosni i Hercegovini. Ne samo da je igrao krucijalnu ulogu u obimnom poslu u vezi sa organizacijom izbora i Izbornim zakonom, nego i u teškoj oblasti provedbe imovinskih zakona i demokratizacije. Iako je i dalje vodeća agencija kada se radi o izborima, OSCE sada pruža aktivnu podršku i djeluje kao savjetodavno tijelo Izborne komisije BiH. Ne mogu iskazati koliko sam imao sreće što sam imao tako sposobnog, energičnog i mudrog partnera u provedbi Daytonskog sporazuma.

Dame i gospodo, ima mnogo drugih konkretnih postignuća koja pokazuju da su naši naponi na izgradnji državnih institucija bili usmjereni u pravom smjeru. Da spomenem samo još dva primjera: prošle sedmice vlada BiH je potpisala ugovor o provedbi tkz. sistema zaštite osobnih podataka građana, CIPS. Ovaj naziv označava sistem prema kojem će država voditi brigu oko izdavanja novih osobnih dokumenata – uključujući pasoše, vozačke dozvole i osobne karte – čime će se staviti tačka na haos koji je preovladavao u ovoj oblasti. Ovo bi u dugoročnom periodu trebalo voditi ka ublažavanju viznih ograničenja koja građani Bosne i Hercegovine nepravедno trpe.

Također mi je drago da su se oba entiteta dogovorila oko smanjivanja broja pripadnika svojih oružanih snaga, u okviru procesa koji je vodila misija OSCE-a na civilnoj strani i SFOR-a na vojnoj. Smanjenje broja pripadnika vojske je značajno: oružane snage Federacije smanjuju se ove godine sa 23 000 na 13 200 pripadnika, a Vojska RS sa 8 500 na 6 600 pripadnika. Dalja smanjenja će uslijediti naredne godine, što će omogućiti entitetima da postignu prosječan evropski

odbrambeni budžet od dva do tri posto GDP-a umjesto sadašnjih šest procenata u Federaciji i deset procenata u Republici Srpskoj.

Konačno, prije samo dva dana, javna radio-televizija koja pokriva teritoriju cijele države, BH TV 1, počela je sa emitiranjem večernih vijesti pored sportskog i zabavnog programa koji je emitirala i ranije. BH TV 1, poznata i pod radnim naslovom PBS, predstavlja dio javnog radio-televizijskog sistema koji izgrađujemo od 1999. godine. Informativni servis daje Bosni i Hercegovini onu vrstu televizije koja je standard u ostatku Evrope – nezavisnu i predviđenu da služi svim građanima.

Dozvolite mi da sad kažem šta ću ja uvijek smatrati krajnjim dokazom da je Bosna i Hercegovina ušla u novu eru: on proističe iz nedavno usvojenih amandmana na entitetske Ustave. Kao što vam je vjerovatno poznato, u Ustavu Republike Srpske samo se Srbima priznaje status konstitutivnog naroda dok se u Ustavu Federacije taj status priznaje samo za Bošnjake i Hrvate. Ustavni sud Bosne i Hercegovine je u 2000. godini proglasio ove odredbe neustavnim.

Trebalo je skoro dvije godine i onda nakon toga još skoro 100 sati veoma teških pregovora pod mojim okriljem da vodeće stranke u BiH postignu tkz. Sporazum Mrakovica-Sarajevo, 27. marta, koji je bio okvir za donošenje amandmana. Moram priznati da sam morao okončati taj proces nametanjem amandmana jer su SDA i HDZ spriječile osiguranje potrebne dvotrećinske većine u Federaciji, a Republika Srpska nije mogla da smogne snage da prihvati tri mala detalja iz Sporazuma Mrakovica-Sarajevo.

Međutim, većinu posla su stranke iz Alijanske i rukovodstvo Republike Srpske obavile same, prihvatajući na taj način potrebu postizanja kompromisa. A Republika Srpska je sama prihvatila činjenicu da ne može više isključivati Bošnjake, Hrvate i druge građane nesprske nacionalnosti iz svojih

zakonodavnih, izvršnih i sudskih institucija i ostalih procesa odlučivanja u tom entitetu.

Ovo je od monumentalnog značaja. Sposobnost postizanja kompromisa je sama srž demokracije. Ovdje se to konačno desilo. Ja sam siguran da uviđate šta znači za rukovodstvo Republike Srpske, čiji dio je i SDS, priznati da Republika Srpska ne može ostati ekskluzivistička, monoetnička struktura.

Efekat ovih amandmana će se odraziti na život svakog građanina BiH time što će se dva entiteta pretvoriti u multietničke zajednice koje garantiraju punu zastupljenost i doprinos od strane svih nacionalnosti na svim nivoima vlasti i javne administracije. Lideri Bosne i Hercegovine su ti koji su postigli kompromis. Oni su proces imali u svojim rukama i oblikovali budućnost građana Bosne i Hercegovine. Proces ustavnih reformi ja također otkrio i novi kvalitet Daytonu, time što je Sporazum, takoreći, sam sebe unaprijedio i dovršio. Ustavni sud, institucija koja je predviđena Sporazumom, donio je odluku. Njena proveba odvela je Bosnu i Hercegovinu dalje od onoga što je prvobitno određeno Daytonom.

Kritičarima međunarodne intervencije bih rekao – da, naravno da imamo naše sopstvene interese: interes za stabilnu Bosnu i Hercegovinu, stabilan Balkan kojem se mora dati svaki podstrek kako bi se pridružio evropskoj porodici država. Mi moramo gajiti najviša očekivanja i nade za naše susjede jer 11. septembar i te kako pokazuje šta se dešava ako okrenemo leđa slabijim državama. George Soros je tvrdoglav biznismen ali i on i te kako jasno vidi koje je zlo gledati samo do granice ispod koje se neće ići. Ovoga mjeseca on je napisao na temu globalizacije slijedeće: "... ne možemo graditi globalno društvo bez uzimanja u obzir moralnih faktora".

Međunarodni angažman funkcioniра, dame i gospodo. Pogledajte Bosnu i Hercegovinu i neprocjenjivu ulogu koju je odigrao OSCE

i onda to možete vidjeti sami.

Ja odlazim iz Bosne i Hercegovine uvjeren da svome nasljedniku lordu Ashdownu predajem solidne temelje. U toku njegovog mandata stvari će se ponovo mijenjati. Na osnovu postignuća iz proteklih godina, međunarodna zajednica je već reorganizirala svoje prisustvo, što je u februaru potvrdio Upravni odbor Vijeća za provedbu mira. Saradnja je sad čak i tješnja: visoki predstavnik predsjedava Kabinetom koji se sastoji od šefova svih ostalih relevantnih međunarodnih organizacija. Postoje četiri međuagencijske radne grupe koje se bave sa tri ključna zadatka – ekonomskom reformom, izgradnjom institucija i povratkom – kao i vladavinom zakona, što je preduslov uspjeha prethodna tri pitanja.

U uspostavljanju vladavine zakona OSCE će igrati krucijalnu ulogu. Ovo će iziskivati odlučan i energičan završetak procesa sudske reforme. U toku naredne dvije godine, izvršit će se ponovno imenovanje svih sudaca i tužilaca, proces imenovanja će biti depolitiziran, sudski sistem će biti restrukturiran a donijet će se novi krivični zakon i zakon o krivičnom i parničnom postupku. U kombinaciji sa reformiranom policijom i novom depolitiziranom i na kvalifikacijama zasnovanoj državnoj službi, ovo će stvoriti čvrste temelje za vladavinu zakona i suzbijanje kriminala i korupcije.

Visoki predstavnik koji preuzima mandat u BiH će također biti i specijalni predstavnik Evropske Unije, koja će od sljedećeg januara voditi policijsku misiju u ovoj zemlji, preuzimajući dužnost od UNMIBH-a.

Ova činjenica me također hrabri: ovim EU demonstrira svoju privrženost regionu. Kako Bosna i Hercegovina postaje sve više evropska, Evropa je više prihvaća. Umjesto da se radi na strategiji izlaza, međunarodna zajednica na čelu sa Evropskom Unijom provodi strategiju ulaska – ulaska Bosne i Hercegovine u Evropu. To je bila moja vizija kada sam došao, vizija koja sada postaje stvarnost.

Hvala vam na pažnji!